

Magdalena Zdaniewicz

**PRZEDSZKOLE XXI WIEKU.
EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA
W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM**

Początek funkcjonowania w systemie edukacyjnym większości dzieci związany jest z przebywaniem w przedszkolu. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat przedszkola przeszły różnorodny okresy. Od niżu demograficznego i wiążącą się z tym możliwością likwidacji do problemów ze znalezieniem miejsca dla dziecka w przedszkolu w początkach XXI w.

W roku 2006 w Zielonej Górze nabór do przedszkoli organizowały 24 placówki. Każda z nich posiada swoją koncepcję realizacji programu wychowania przedszkolnego, a także swoją ofertę zajęć dodatkowych. Przedszkola XXI wieku starają się własnymi propozycjami zachęcić rodziców do zapisania dziecka właśnie do swojej placówki.

Dzisiejsze czasy przyczyniły się do zmian w programach przedszkoli i sposobach ich realizacji. Przedszkola bazują na podstawie programowej zatwierdzonej na mocy Rozporządzenia MEN z dnia 1 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 2/2000), jednocześnie tworząc własną bazę programów autorskich realizowanych w przedszkolu. Niniejszy artykuł stanowi w głównej mierze opis funkcjonowania jednego z przedszkoli zielonogórskich, ukazując przy tym początek edukacji ustawicznej małego człowieka w województwie lubuskim.

Przedszkole nr 19 w Zielonej Górze istnieje od grudnia 1977 roku. Zlokalizowane jest blisko centrum miasta przy ul. Stefana Batorego w pobliżu nowych osiedli „Zastalowskie” i „Czarkowo”. Mieści się w zabytkowym pałacyku: jest to budynek wolnostojący, piętrowy, w którym znajduje się siedem sal dydaktycznych. Budynek otoczony jest dużym ogrodem z placem zabaw. Celem przedszkola jest zapewnienie dzieciom bezpiecznego pobytu w przedszkolu, stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci, zarówno umysłowego, jak i społecznego oraz emocjonalnego, wspieranie rozwoju każdego dziecka zgodnie z jego wrodzonymi i rozwojowymi możliwościami. Przedszkole pracuje w oparciu o następujące programy:

- Program zatwierdzony przez MEN „ABC... Program wychowania przedszkolnego XXI wieku”
- Program rozwoju przedszkola na lata 2003–2007.

Posiada również programy autorskie:

- wychowawczy,
- profilaktyki,
- adaptacyjny,
- edukacji europejskiej „Wycieczki po Europie”,
- wychowawczo-dydaktyczny dla dziecka zdolnego.

Charakterystyka powyższych programów autorskich została przedstawiona poniżej.

Program wychowawczy

Świat dziecka rozszerza się poprzez liczne kontakty z ludźmi, coraz bardziej urozmaicone sytuacje. Każde z doświadczeń wywołuje w dziecku uczucia, pozostawia ślad w psychice. Podczas zdobywania tych doświadczeń dziecko poznaje niektóre normy postępowania w stosunku do ludzi, rzeczy i zjawisk. Najważniejsze dla niego i najbardziej trwałe motywy postępowania kształtują się poprzez praktyczne doświadczenia. Nie zawsze są to doświadczenia przyjemne i pozytywne. Także nie zawsze łagodnie odbywa się wchodzenie w grupę społeczną. Dziecko, ukształtowane już w rodzinie, rozszerza swoje kontakty społeczne i poznaje innych, z którymi wchodzi w różnorodne interakcje. Stwarza to możliwości przyswojenia elementów ról społecznych, które ma pełnić. Niezwykle ważny jest obraz samego siebie, kształtowany w zależności od pozycji, jaką dziecko osiąga w grupie rówieśniczej oraz ustosunkowania się do niego osób dorosłych i rówieśników.

Najwcześniejsze doświadczenia emocjonalne, przewaga uczuć pozytywnych lub negatywnych mają znaczący wpływ na rozwój emocjonalny dziecka. Aby mogło ono w wieku dorosłym przestrzegać i przeżywać świat w kategoriach pozytywnych, już od najmłodszych lat należy kierować jego doświadczeniami tak, aby odczuwało sukcesy, było wrażliwe na piękno, aby miało przyjaciół i bliskich, z którymi będzie czuło bezpieczeństwo i ciepło na co dzień. Z bagażem pozytywnych doświadczeń dziecku łatwiej będzie pokonywać codzienne przykrości, niepowodzenia, rozwiązywać problemy oraz wyrażać samego siebie.

Celem głównym programu wychowawczego w przedszkolu nr 19 jest uczenie dziecka pozytywnego stosunku do otaczającego go świata oraz przezwycięzania lęku przez nowymi i nieznanymi bodźcami, dzięki czemu będzie

się ono wszechstronnie rozwijać, zgodnie z jego możliwościami. Cel ten rozbito na cele operacyjne:

- budowanie pozytywnego obrazu własnego „Ja”,
- okazywanie uczuć pozytywnych (miłości, szacunku) w stosunku do swojej rodziny,
- rozróżnianie, nazywanie emocji własnych i innych,
- poznanie siebie, innych, wzmacnianie wiary we własne siły i możliwości,
- uodpornienie na różne, codzienne przykrości i niepowodzenia,
- podejmowanie próby samooceny oraz oceny zachowań innych ludzi,
- poszerzenie związków z otaczającym światem,
- rozwijanie u dziecka ocen wartościujących: dobra i zła,
- rozbudzenie uczuć poznawczych, estetycznych i społeczno-moralnych.

Program wychowawczy przedszkola dokumentowany jest w postaci prowadzonego przez nauczycielki całorocznego kwestionariusza dotyczącego realizacji programu wychowawczego, opracowania przykładowych scenariuszy zajęć do wybranych tematów – dwa scenariusze dla każdej grupy wiekowej w ciągu roku szkolnego, realizację zaplanowanych spotkań z rodzicami – plan współpracy z rodzicami czy organizowanie spacerów i wycieczek – zeszyt wyjść.

Program podzielony jest na tematy, które obejmują problematykę społeczną i dostarczają dziecku podstaw do prawidłowego funkcjonowania w życiu:

- I. Poznanie i rozumienie siebie i świata.
- II. Odnajdowanie swego miejsca w grupie rówieśniczej.
- III. Budowanie systemu wartości.

Przedszkole dzięki tak skonstruowanemu programowi oczekuje, iż dziecko będzie dostrzegało potrzeby i uczucia drugiego człowieka, umiało powściągać negatywne emocje w kontaktach z innymi ludźmi, potrafiło kulturalnie zwracać się do innych, używało zwrotów grzecznościowych, rozumiało swoje zachowania i uczucia, dobrze czuło w grupie przedszkolnej, było wrażliwe na piękno, prawdę i miłość, poznawało własną tożsamość, miało rozbudowany pozytywny stosunek do siebie i świata, radziło sobie w sytuacjach nowych, trudnych w stale zmieniającym się świecie.

Program profilaktyki

Celem głównym drugiego z programów realizowanych w omawianym przedszkolu jest wychowanie człowieka, dla którego zdrowie fizyczne i psychiczne

ne to jakość życia, możliwość samorealizacji oraz zdolności do aktywnego i twórczego działania. Został on doprecyzowany w postaci celów szczegółowych:

- doskonalenie najprostszych czynności poprzez schematyzację procesu (wyodrębnianie kolejnych etapów postępowania),
- propagowanie pozytywnych wzorców postępowania,
- nabywanie przez dzieci właściwych nawyków higienicznych, żywieniowych i aktywności ruchowej,
- tworzenie sytuacji edukacyjnych dających wiedzę o potrzebie bezpieczeństwa własnego i innych oraz życiu w zgodzie ze środowiskiem,
- angażowanie rodziców w działalność prozdrowotną przedszkola, przekazując im wiedzę z tego zakresu.

Poszczególne cele są realizowane w blokach tematycznych rozłożonych na poszczególne lata realizacji w sposób następujący:

- I rok – przeciwdziałanie nadpobudliwości i agresji dzieci w wieku przedszkolnym,
- II rok – przestrzeganie higieny narządów zmysłów, higieny otoczenia i wypoczynku,
- III rok – kształtowanie czynnej postawy w zapobieganiu chorobom oraz przestrzeganie higieny żywienia i czystości osobistej,
- IV rok – aktywność ruchowa na świeżym powietrzu, zapobieganie wadom postawy, bezpieczeństwo własne i innych.

Dokumentowanie programu odbywa się poprzez gromadzenie przykładowych scenariuszy – trzy w każdej grupie w ciągu jednego roku, na koniec programu stworzenie katalogu scenariuszy zabaw i zajęć dotyczących programu, protokołów z posiedzeń Rad Pedagogicznych szkoleniowych, prowadzenia kroniki, analizy projektów edukacyjnych pod kątem programu, hospitacji, rejestru wydanych zaświadczeń o ukończeniu kursów, szkoleń, warsztatów, wykazu literatury udostępnionej dla rodziców na gazetce, wykazu literatury wykorzystywanej do pracy z dziećmi, scenariuszy quizów.

Program zakłada, iż dziecko w efekcie jego prowadzenia wie, jak wyrażać swoje stany emocjonalne w sposób społecznie akceptowany, potrafi opanować negatywne stany emocjonalne, potrafi okazywać uczucia przyjaźni (sympatii) w kontaktach: dziecko-dziecko, dziecko-dorosły; wie, co to jest higiena narządów zmysłu, układu nerwowego i ruchowego chociaż nie używa jeszcze właściwego nazewnictwa, wyróżnia w organizmie człowieka narządy zmysłu, mówi umiarkowanym głosem i korzysta z zabawek w spo-

sób nie wywołujący hałasu, rozumie konieczność codziennego, niezależnie od pory roku dłuższego pobytu na powietrzu; wie, czemu służy właściwe odżywianie i rozumie jego potrzebę, rozumie konieczność stosowania zabiegów higienicznych istotnych dla zdrowia i przeciwdziałania niekorzystnym przyzwyczajeniom i nawykom; wie, jak postępować aby uniknąć wad postawy; wie, jak aktywność ruchowa wpływa na prawidłową postawę ciała – potrafi nazywać części ciała, wie, jakie zagrożenia wynikają z faktu podejmowania niewłaściwej zabawy, podejmowania niewłaściwych decyzji.

Program adaptacyjny

We wrześniu przedszkole w głównej mierze realizuje program adaptacyjny. Nowo przyjęte do placówki maluchy trudno znoszą rozłąkę z rodzicami. Dla dwuipółletniego czy trzyletniego dziecka moment pójścia do przedszkola to istotny przełom, który odbija się na jego dalszym życiu. Jest to niewątpliwie sytuacja budząca silne emocje, bowiem dziecko czuje się wyrwane z rodzinnego układu, który gwarantuje mu poczucie stabilności i rozumienia tego, co się dzieje wokół.

Maluch z dnia na dzień zostaje wrzucony w nieznane środowisko. Nowe jest otoczenie, osoby, oczekiwania, rytm dnia, jedzenie. Konsekwencją tego jest fakt, iż dziecko nie jest w stanie kontrolować sytuacji i odczuwa ją jako zagrożenie. Dlatego ważne jest, by moment przekraczania progu przedszkola przebiegał jak najłagodniej w atmosferze bezpieczeństwa i otwarcia na potrzeby dziecka. Celem głównym trzeciego realizowanego programu jest pomoc dziecku i rodzicom w procesie adaptacyjnym. W ramach tak skonstruowanego problemu zakłada się:

- umożliwienie dzieciom poznanie i polubienie nowych wychowawców w atmosferze bezpieczeństwa i braku przymusu,
- ułatwienie dzieciom przekraczania progu przedszkola,
- obniżenie lęku rodziców związanego z koniecznością oddania dzieci pod opiekę personelu przedszkola,
- nawiązanie z rodzicami relacji, która ma ułatwić dalszą współpracę,
- integrację rodziców między sobą.

Przewidywanymi efektami programu adaptacyjnego ma być:

- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci na poznanym terenie,
- złagodzenie przykrych przeżyć i napięć związanych z koniecznością rozstania się z rodzicem,
- poznanie i nawiązanie więzi z nauczycielkami, które pracować będą z grupą,

- pogłębienie umiejętności nawiązywania kontaktów z rówieśnikami.

Program edukacji europejskiej „Wycieczki po Europie”

Poznanie i rozumienie siebie i świata oraz budowanie systemu wartości to jedne z zadań zawartych w podstawie programowej wychowania przedszkolnego. W związku ze zmianami zachodzącymi we współczesnej Europie – m.in. rozszerzenie się Unii Europejskiej – zrodziła się konieczność stworzenia Programu Edukacji Europejskiej „Wycieczki po Europie”, w którym określono dostosowane do możliwości rozwojowych dziecka w wieku przedszkolnym cele i zadania.

Europa to jeden z najbardziej różnorodnych pod względem kulturowym kontynentów, a Unia Europejska jest wspólnotą różnic, w której żadna kultura nie narzuca nic drugiej, zaś wzajemne poznanie i zrozumienie będzie gwarancją pokojowego współistnienia narodów Europy.

Program Edukacji Europejskiej „Wycieczki po Europie” opracowany został przez nauczycielki Miejskiego Przedszkola nr 19 w Zielonej Górze i przeznaczony jest głównie dla dzieci starszych (*pięć-sześć letnich*), jednak niektóre z jego elementów można wykorzystać w pracy z dziećmi młodszymi.

Proponowany program jest rozwinięciem i uzupełnieniem programu „ABC... Program wychowania przedszkolnego XXI wieku”, który stanowi podstawę do planowania pracy wychowawczo-dydaktycznej w tej placówce i w którym konieczność podjęcia tematu edukacji europejskiej w wychowaniu dzieci w wieku przedszkolnym była tylko zasygnalizowana. Cele główne programu są następujące:

1. wykazanie zainteresowania otaczającym światem,
2. poznawanie rzeczywistości społeczno-kulturowej poprzez poznawanie zasad organizacji życia społecznego, kultury i tradycji własnego i innych krajów,
3. rozumienie znaczenia wartości uniwersalnych w życiu człowieka, np. tolerancji, przyjaźni, dobra, piękna.

Natomiast cele szczegółowe to:

1. interesowanie się coraz szerszym otoczeniem poprzez udział w różnorodnych zajęciach i zabawach,
2. poznawanie wybranych elementów historii i tradycji Polski w oparciu o odpowiednie teksty literackie: wiersze, legendy, opowiadania, ilustracje, utwory muzyczne itp.,
3. zapoznanie z symbolami państwa polskiego,

4. dostrzeganie piękna mowy ojczystej,
5. poznawanie wybranych cech charakterystycznych państw wchodzących w skład Unii Europejskiej,
6. zapoznanie z symbolami Unii Europejskiej,
7. kształtowanie postawy otwartości i tolerancji w kontaktach z ludźmi innych kultur, religii, języka itd.

Zadania edukacji europejskiej to: organizowanie wycieczek i spacerów umożliwiających poznanie bliższego i dalszego otoczenia, gromadzenie literatury, ilustracji, albumów, płyt z nagraniami różnorodnej muzyki, mające na celu przybliżenie historii, tradycji i kultury polskiej. Stworzenie w salach „kącików” eksponujących polskie symbole narodowe, wzbogacanie płydoteki przedszkolnej o kolejne nagrania z profesjonalnymi wykonaniami dzieł polskiej literatury dla dzieci (prezentacje pięknej polszczyzny), gromadzenie materiałów dotyczących państw Unii Europejskiej (nagrania muzyki charakterystycznej dla danego państwa, przykłady narodowej literatury dla dzieci itp.), udostępnianie wiadomości np. przez systematyczne prowadzenie gazetki ściennej, prowadzenie działań mających na celu umożliwienie bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami innych krajów: zapraszanie gości, nawiązanie kontaktów z przedszkolem z Wielkiej Brytanii, prowadzenie nauki języka angielskiego, wzbogacenie biblioteki przedszkolnej w literaturę i pomoce dydaktyczne przybliżające tematykę przestrzegania praw człowieka.

Podstawową formą aktywności dziecka w wieku przedszkolnym jest zabawa, dlatego w realizacji założeń Programu Edukacji Europejskiej stosuje się tu zasadę: „uczyć się – bawiąc, bawić się – ucząc”. Na szczególną uwagę zasługują metody aktywizujące, które kładą nacisk na samodzielne myślenie, zdobywanie informacji, rozbudzają zainteresowania dzieci, zachęcają do przyjacielskiej współpracy, ucząc trudnej sztuki komunikowania się.

Program ten dokumentowany jest poprzez prowadzenie przez nauczycielki całorocznego kwestionariusza dotyczącego realizacji programu wychowawczego, opracowanie przykładowych scenariuszy zajęć do wybranych tematów – dwa scenariusze dla każdej grupy wiekowej w ciągu roku szkolnego, organizowanie spacerów i wycieczek – zeszyt wyjść.

Program składa się z trzech działów, obejmujących następujące zagadnienia:

I „Ja – Polak” – dotyczy wychowania patriotycznego, a treści w nim zawarte umożliwiają poznanie piękna własnego kraju, jego kultury i tradycji, pozwalają dziecku czuć się dumnym z bycia Polakiem. Obejmuje on:

1. zapoznanie z wybranymi elementami urbanistycznymi, kulturowymi itp. wyróżniającymi Zieloną Górę i ziemię lubuską wśród innych regionów – „Moja mała Ojczyzna – moje osiedle, moje miasto, mój region”,
2. zapoznanie z symbolami narodowymi: godłem, hymnem, flagą,
3. poznawanie wybranych wiadomości z historii Polski poprzez wykorzystanie odpowiednich legend,
4. dostrzeganie różnorodności tradycji, języka (gwary), zwyczajów (ludowe stroje regionalne, charakterystyczne potrawy, tańce, tradycje) itp. składające się na pojęcie „kultura polska”,
5. dostrzeganie różnorodności środowiska przyrodniczego poprzez poznawanie różnych regionów kraju z ich ważniejszymi miejscowościami, rzekami itp.: bezpośrednio – wycieczki, pośrednio – filmy, albumy, ilustracje,
6. poznawanie wybranych postaci z historii i kultury Polski oraz przykładów ich dokonań: np. Chopin, Moniuszko, Kopernik, Matejko, Mickiewicz, Fredro itp.,
7. dostrzeganie piękna mowy ojczystej poprzez codzienne obcowanie z jej przykładami (np. słuchanie nagrań profesjonalistów).

II „Ja – Europejczyk” – poświęcony jest poznaniu różnorodności i kultur Europy, zakresów integracji państw i roli Polski w kształtowaniu przyszłości naszego kontynentu. Ma za zadanie:

1. poznanie wybranych wiadomości dotyczących Unii Europejskiej:
 - historia powstania,
 - ważniejsze urzędy (Rada Europejska, Parlament),
 - zakres integracji (gospodarka, polityka zagraniczna, wymiar sprawiedliwości, waluta),
 - symbole Unii (hymn, flaga);
2. dostrzeganie różnorodności państw wchodzących w skład Unii Europejskiej:
 - poznanie symboli narodowych, stolic, ważniejszych miast, rzek itp.,
 - poznanie przedstawicieli fauny i flory charakterystycznych dla poszczególnych państw,
 - poznawanie cech charakterystycznych państw.

III „Ja – człowiek” – dotyczy zagadnień uczących akceptacji i otwartości na drugiego człowieka, poznania i poszanowania praw człowieka, co stanowi podstawę do pokojowego współistnienia ludzi. Polega on na:

1. gromadzeniu doświadczeń mających na celu kształtowanie pożądanych postaw moralnych poprzez:
 - możliwość wchodzenia w relacje z innymi ludźmi,
 - zdobywanie pozytywnych wzorców dzięki bohaterom literackim itp.;
2. dostrzeganiu konieczności ustalenia i przestrzegania reguł życia w grupie rówieśniczej (prawa i obowiązki przedszkolaka);
3. rozumieniu konieczności wykonywania prac na rzecz innych ludzi lub środowiska (dyżury, opieka nad młodszymi kolegami, udział w organizowanych akcjach, np. Dzień Ziemi, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy itp.);
4. rozumieniu przydatności wspólnego działania poprzez stwarzanie sytuacji wymagających takiego zachowania (np. przygotowanie przedstawienia teatralnego, rozwiązywanie zadań problemowych),
5. rozumieniu przesłania zawartego w powiedzeniu „W inności – siła”: różnimy się od siebie, więc świat jest ciekawszy i każdy może wnieść coś innego dla wspólnego dobra;
6. zdawaniu sobie sprawy z istnienia specjalnych praw dla dzieci zawartych w Konwencji o Prawach Dziecka.

Program wychowawczo-dydaktyczny dla dziecka zdolnego

Program ten skupia swoją uwagę wokół wieloznacznego pojęcia „zdolności”. Najogólniej mówiąc, zdolności można określić jako indywidualną własność psychiczną, różniącą jednego człowieka od drugiego. Literatura przedmiotu podaje różne sposoby definiowania zdolności, np. W. Okoń pisze o nich: „To możliwość uzyskania spodziewanych wyników przy wykonaniu danej czynności w określonych warunkach zewnętrznych; w odróżnieniu od uzdolnień, które są odpowiednio ukierunkowane, zdolności mają charakter ogólny, tzn. ich obecność jest konieczna przy wykonaniu przez człowieka różnych czynności (W. Okoń, *Słownik Pedagogiczny* 1992, s. 243).

Program dydaktyczno-wychowawczy dla dziecka zdolnego skupia w sobie następujące cele:

1. rozwijanie wyobraźni i inwencji twórczej,
2. rozwijanie umiejętności praktycznego wykorzystania nabytych umiejętności,

3. kształtowanie umiejętności twórczego opowiadania,
4. rozwijanie umiejętności porównywania i szeregowania,
5. rozwijanie pamięci i myślenia dywergencyjnego,
6. rozwijanie umiejętności planowania i podejmowania własnych działań twórczych.

Program można realizować rozbijając go na bloki tematyczne, np. obserwuję, eksperymentuję i odkrywam; poznaję technikę stworzoną przez człowieka czy poznaję literaturę i bawię się w teatr. Program ten ma prowadzić do osiągnięcia wymiernych efektów u dzieci, m.in. w postaci rozwinięcia zainteresowań, chęci zdobywania wiedzy, umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, umiejętności wykorzystywania wiedzy teoretycznej w praktyce czy umiejętności stosowania prawidłowych form gramatycznych itp.

Przegląd programów realizowanych w przedszkolu nr 19 w Zielonej Górze pokazuje, jak wiele elementów ważnych w wychowaniu małego dziecka jest podstawą pracy przedszkolnej. Praca ta jest zaplanowana i dostosowywana metodycznie do poszczególnych etapów rozwoju.

Kolejnym elementem pracy z dzieckiem w okresie przedszkolnym są zajęcia odbywające się poza opisanymi programami, aczkolwiek realizujące w dużym stopniu ich założenia. Są to tzw. zajęcia nieobowiązkowe. Rodzice mają prawo wyboru, czy ich dziecko będzie brało w nich udział czy też nie. Uczestnictwo dziecka w tego rodzaju zajęciach jest dodatkowo opłacane. Przedszkola rywalizują między sobą w ilości ofert dodatkowych zajęć, które w pewnym stopniu przyciągają do danego przedszkola rodziców i ich pociechy.

Przyjrzyjmy się owym zajęciom dodatkowym proponowanym przez miejskie przedszkola w Zielonej Górze:

ten symbol przy charakterystyce przedszkola oznacza, iż w danej placówce dzieci mogą uczyć się języków obcych; przeważnie jest to jeden język – angielski bądź niemiecki w wymiarze godzin ustalonym z zainteresowanymi rodzicami, lektorem i dyrekcją przedszkola;

rytmika – zajęcia ruchowe przy akompaniamencie muzycznym, prowadzone przeważnie dwa razy w tygodniu w wymiarze 30 minut;

oznaczenie zajęć sportowych realizowanych na terenie przedszkola;

symbol ten oznacza informatykę; przedszkole posiada komputer, z którego korzystają starsze grupy;

symbol ten oznacza zajęcia teatralne; prowadzi je 13 przedszkoli.

Obok wymienionych wyżej zajęć przedszkola oferują również kółko plastyczne, religię, gimnastykę korekcyjną, taniec, wyjścia do filharmonii, spotkanie z Teatrem, koncerty muzyczne, zajęcia logopedyczne indywidualne i grupowe, czy – jak w oddziałach integracyjnych – Ćwiczenia Weroniki Sherborn.

Dodatkowo przedszkola organizują w ramach współpracy z innymi przedszkolami (np. z Niemiec) wyjazdy dzieci na wycieczki zagraniczne czy też wycieczki po regionie lubuskim, wspólne warsztaty i festyny okazjonalne. Prowadzone są także warsztaty otwarte dla rodziców czy zajęcia z udziałem studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Dzisiejsze przedszkola często chwalą się również współpracą na wielu płaszczyznach z szerokim środowiskiem lokalnym, w tym z:

- Biblioteką
- Środowiskowym Domem Samopomocy, Centrum Usług Opiekuńczych
- Zespołami Szkół Specjalnych
- szkołami podstawowymi
- Domem Harcerza
- Towarzystwem Pedagogów Praktyków „COGITO”, Polskim Towarzystwem Dysleksji
- Uniwersytetem Zielonogórskim

– Teatrem Lubuskim im. Leona Kruczkowskiego.

Przedszkole XXI w jest początkiem ścieżki „małego” człowieka w edukacji całościowej. Specjalnie opracowywane programy, tak jak te opisane w niniejszym artykule, mają ułatwić przedszkolakowi drogę przez kolejne szczeble edukacji, która wymaga od człowieka permanentnego, doskonalenia siebie w różnych obszarach życia.

Programy autorskie opisane w niniejszym artykule zostały udostępnione autorce dzięki uprzejmości Dyrekcji Przedszkola nr 19 w Zielonej Górze. Dziękuję.

Magdalena Zdaniewicz

**KINDERGARTEN OF THE 21ST CENTURY.
PRE-SCHOOL EDUCATION IN THE LUBUSKIE PROVINCE.
ON THE BASIS OF KINDERGARTEN NO. 19 IN ZIELONA GÓRA**

Abstract

In 2006 in Zielona Góra the recruitment for kindergarten was organised by 24 institutions. Each of those has their own concept of the realisation of the programme of kindergarten upbringing and their own offer of additional classes. Kindergartens of the 21st century attempt to encourage parents with their own ideas to enrol the child in their institution.

Contemporary times contribute to changes in kindergartens' programmes and the ways of their realisation. Kindergartens rely on the rudiments of the programme approved by MEN – the Minister of National Education (*Dz. U. Nr 2/2000 - Rozporządzenie MEN z dnia 1 grudnia 1999 r.*), at the same time creating their own base of an original programme executed at the kindergarten. This article is most of all a description of the functioning of one of Zielona Góra's kindergartens, at the same time presenting the beginning of education of little human beings in the Lubuskie province.

Kindergarten No. 19 in Zielona Góra assures children with a safe stay, creates conditions for comprehensive development of children, both mental, social and emotional, supports every child in its development according to their inborn and developmental possibilities. The kindergarten works on the basis of the following programmes:

- Programme aproved by MEN: *ABC...program wychowania przedszkolnego XXI wieku*;
- Programme of the development of the kindergarten in the years 2003-2007.

It also has its original programmes: the programme of upbringing, the programme of prevention, the programme of adaptation, the programme of European education *Journeys in Europe*, the educational and deductional programme for a capable child.